

Bli med kulturlandskapsforbundet på studietur til Risør og Tvedestrand 20.-22. juni 2024!

Nordisk kulturlandskapsforbund har dette året planlagt en studietur der vi besøker det utvalgte kulturlandskapet Furøya, slåttemarkene på Knutelia, Næs jernverk, naturrrestaureringsprosjektet Strengselva og et kulturlandskap med restaureringsbehov i Søndeled. Vi bor på Risør pensjonat og baserer oss på transport i deltakernes privatbiler innenfor et ganske begrenset geografisk område.

Oppstart på studieturen blir midt på dagen torsdag 20. juni og avslutning tidlig ettermiddag lørdag 22. juni. Endelige tider og program for studieturen vil bli fastsatt i løpet av vinteren. Nedenfor litt nøkkelinformasjon om lokalitetene vi vil besøke.

OBS! Dagen før, onsdag 19. juni, arrangerer NIBIO Landvik årets «blomsterengdag». Landvik ligger ved Grimstad, 7 mil sørvest for Risør. Det er altså en fin anledning til å kombinere to spennende kulturlandskapsarrangementer.

Furøya

Furøya ble ett av Norges 51 utvalgte kulturlandskap i jordbruket i 2018. Området er et intakt og variert øylandskap med bebyggelse og historie knyttet til skipsrederkulturen på Sørlandet på 17- og 1800-tallet, der bygningene avspeiler de sosiale skillene. I tillegg er her ulike kulturminner som steingjerder og steinbrønner. Det finnes hagemark, slåtteenger og artsrike strandenger og andre verdifulle naturtyper på Furøya og Hestøya. Tradisjonell drift opphørte i 1972, men de siste tiårene er drifta gjenopptatt, med rydding, slått og beiting. Store deler av Furøya samt Hestøya er i dag et statlig sikra friluftsområde. Begge øyene med bygninger er også fredet i medhold av kulturminneloven.

Vi får med oss representant/-er for landskapspleiefirmaet Ragg AS som har gjort mye av det praktiske skjøtselsarbeidet.

Foto: Kurth Brekke/Wikimedia Commons (venstre), nettsiden www.furoya.no (høyre)

Næs jernverk og Solberggruva med omliggende kulturlandskap

Næs Jernverksmuseum er Norges best bevarte gamle jernverk og ligger en kort avstikker fra E18 i et godt bevart kulturlandskap med blant annet ravineområder med beitedyr. Driften av jernverket har hatt sterk påvirkning på kulturlandskapet i distriktet rundt.

I dag er det museum der de viktigste bygningene fra jernverkstiden er tatt vare på. På museet fortelles den 300 år lange historien om hvordan jern og stål ble framstilt i gamle dager, og hvordan hverdagen var for dem som arbeidet ved verket. Den romantiske landskapsparken «Lunden» ligger i forlengelse av Jernverket og er en avlegger av den parktypen som oppsto og ble dominerende i England rundt 1750. Her er slyngende stier og bekker, vannspeil, små bruer og badeplass. I nærheten ligger Solberg gruve som er tilgjengelig og tilrettelagt med omvisning.

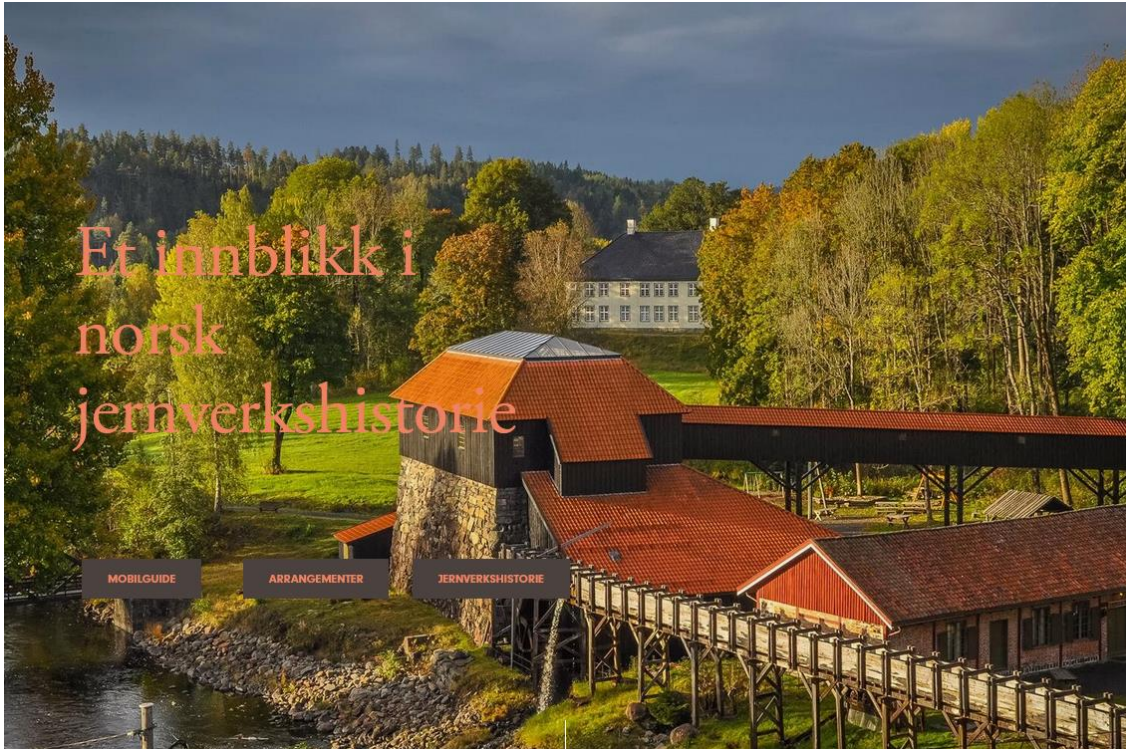

Foto fra Næs jernverksmuseums hjemmeside

Kyr på beitemarker ved Solberggruva. Foto: Andreas Lilleholt

Strengselva

Strengselva var tidligere en meanderende elv som ble kanalisert på 50-tallet. Dagens økologiske tilstand er svært dårlig, og påvirkningene kommer hovedsakelig fra landbruk og veiutbygging. Massiv erosjon i elvekanter og bunn og manglende erosjonssikring gir dårlige forhold for livet i elva. Store deler av elva har behov for omfattende restaureringstiltak. Tvedestrand kommune har fått 3,2 millioner fra NVE til å gjennomføre et miljøprosjekt i Strengselva. I tillegg bidrar kommunen og fylkeskommunen med til sammen 800 000 kr for å gjøre vassdraget mer miljøvennlig. Det er valgt ut tre tiltaksområder hvor man ønsker å starte tiltak for å forbedre habitatforhold og redusere dagens erosjonstilstand.

Knutelia

Dette er et småbruk med velholdte, artsrike slåttemarkers med kontinuerlig hevd i svært lang tid, som holdes i hevd av den entusiastiske grunneieren Knut Ingmar Knutsen. Det er stor variasjon fra rike fuktenger til fattigere, tørkeutsatte enger. I landskapet er det også gamle styva asker, frukttrær og lauvtrær. Knutelia har også et rikt insektliv, og blant annet er den sjeldne og truede rødknappsandbia registrert her. Nærmere beskrivelse av slåttemarkene og skjøtselen finnes i [skjøtselsplan laget av Ellen Svalheim, NIBIO](#).

Fra Knutelia. Foto: Ellen Svalheim

Søndeled

Ei bygd med gammelt, artsrikt kulturlandskap; beiteskoger med eik, slåttemarkers og naturbeitemarker, men drevet ganske intensivt i nyere tid. Mye kulturlandskapsverdier i forfall og noe restaurering pågår. Vi bruker besøket i området som et utgangspunkt for diskusjoner og erfaringsutveksling om potensialet for restaurering av kulturlandskap, basert på det vi ser når vi beveger oss rundt.

Praktisk

Arrangementet vil være basert på sjølkost, med rimelig overnatting og egen transport, utgifter utover dette vil være mat til lunsj og middag, båttransport til Furøya, inngang/guiding på Nes jernverk og noe godtgjørelser/gaver til guider osv. Vi vil fastsette deltakeravgift i løpet av februar og sende ut oppdatert program m.m. da.

Meld deg gjerne på allerede nå i dette [skjemaet](#) om du ønsker å stå som prioritert deltaker på foreløpig liste (ikke bindende). Frist for bindende påmelding ved innbetaling av deltakeravgift blir en dato i mars/april, nærmere beskjed om dette seinere.

Arrangementskomiteen for ekskursjonen er Stig Horsberg i Nordisk kulturlandskapsforbund, Andreas Lilleholt, gårdbruker i Tvedestrand og Paul Andreas Aakerøy, naturforvalter med småbruk i Søndeled.